DĚLOSTŘELECKÉ ROZHLEDY

Redaktor: Plukovník gšt. Josef Churavý.

ŘÍJEN 1938.

Štábní kapitán děl. Boh. Nebeský:

Úkoly a použití dělostřeleckého zpravodajského oddílu (DZO.) v německé armádě.

1. Úvod.

Dělostřelecká zpravodajská služba se řídí proti veškeré nepřátelské činnosti, má však hlavně poskytnout obraz o nepřátelském dělostřelectvu a dát podklad pro jeho umlčování.

Je tedy úkolem velitele dělostřelectva uvést zpravodajské prostředky dělostřelectva v činnost a jejich spolupráci usměrnit.

Během pochodů, přibližování a zahajovacího boje bývá dělostřelecká zpravodajská služba doplňována hlášeními letců. Letecký průzkum je doplňován též pozorováním balonových rot. Čím více se boj ustaluje, tím více skýtá pozorovacích možností a podkladů pro palby dělostřelectva.

Jedním z nejdůležitějších zpravodajských prostředků je dělostřelecký zpravodajský oddíl (DZO.).

DZO. je taktická jednotka přímo podřízená veliteli dělostřelectva divise. Disponuje pozorovacími prostředky optickými i akustickými. Činnost rot DZO. se vzájemně doplňuje. Zprávu získanou jedním prostředkem může DZO. několika jinými prostředky přezkoušeti.

Rot DZO. může být použito v celku, mají-li společné pásmo působnosti, vedle sebe, vyžaduje-li toho situace nebo nedostatek prostředků.

Za pochodů a při zahajovacím boji může DZO. provádět jen taktické zpravodajství pozorovací rotou DZO. Obsáhne prostor asi 8—10 km široký a asi 10 km hluboký. Výsledky tím získané jsou zvlášť cenné, protože mohou být hlášeny rychle s pomocí vlastní spojovací sítě.

Hlavní výhodou činnosti pozorovací a zvukoměrné roty je, že se děje pro nepřítele nepozorovaně.

Výsledek činnosti pozorovací roty závisí na pozorovacích možnostech, na dostatečném rozhledu a na povětrnostních podmínkách. Pozorovatelny mohou dodávat zprávy ihned, jakmile jsou obsazeny, přesnost zpráv je však závislá na topografickém podkladu, na době, která byla věnována přípravám, a na pečlivosti těchto příprav. Volba palebného postavení za hlubokým skrytem znesnadňuje značně práci pozorovací roty.

Zvukoměřičství umožňuje zjišťování baterií, které nelze zjistit pozorovací rotou; zjišťování se děje zachycením výstřelu na filmovém pásmu. Na zjišťování baterií zvukoměrnou rotou nemá vliv ani špatný rozhled, ani skryt nepřesahující několik 100 m; je nepostradatelným doplněním zjišťování baterií pozorovací rotou. Slyšitelnost na místech měření je rozhodující pro výsledek. Je podporována bezvětřím anebo větrem vanoucím směrem od nepřítele. Nepříznivý vliv má svislé proudění vzduchu, jaké nastává v poledních hodinách, anebo vítr vanoucí směrem k nepříteli.

Viditelnost a slyšitelnost mají více vliv na činnost pozorovací a zvukoměrné roty, ale poněvadž se až do vyhodnocení mohou změnit, nesmí se činnost pozorovací a zvukoměrné roty činiti závislou jen na těchto okolnostech.

Ustalováním fronty se zvětšují možnosti DZO., zprávy nabývají technické přesnosti, až konečně údaje v souřadnicích mohou být úplně přesné.

2. Úkoly DZO.

DZO. je zpravodajským orgánem velitele dělostřelectva divise.

Rychlost a přesnost práce DZO. se řídí stavem sítě geodetických pevných bodů vyhodnocených souřadnicemi již v míru nebo rychlostí jich vybudování útvary válečného vyměřování.

Je-li síť řídká, nejsou-li souřadnice k disposici nebo není-li podkladu vůbec, pracuje DZO. na základě vlastního systému, jehož počátek určí velitel dělostřelectva tak, aby ho mohlo být využito jak pro dělostřelectvo, tak pro DZO.

Úkoly DZO. jsou:

a) střežení bojiště, zvláště nepřátelského dělostřelectva,

b) zjišťování nepřátelských baterií a jiných cílů,

c) zastřílení vlastního dělostřelectva, ve výjimečných případech též pěchotních zbraní na cíle zjištěné DZO. nebo takové, jejichž poloha byla měřicky zjištěna,

d) sestavování a třídění veškerých dělostřeleckých zpráv i takových, které byly získány průzkumem dělostřeleckých letounů,

e) vypracování nebo zhuštění sítě pevných bodů,

f) rozmnožování map většího měřítka a střeleckých plánů,

g) sestavování meteorologických zpráv (Barbarameldung) pro dělostřelectvo a též pěchotní zbraně. Jich rychlé dodávání až k bateriím a těžkým pěchotním zbraním, plukovním, oddílovým, praporním velitelstvím dělostřelectva a pěchoty řídí velitel dělostřelectva.

Pro dodávání povětrnostních hlášení doporučuje říšskoněmecký předpis HDV. 200/5, čl. 71 dodání průpisů pomocí spojek (motocykl, jezdec, běžec) jako spolehlivější než používání technických pojítek, neboť ta nesmějí být přetížena.

3. Zasazení DZO.

O zasazení DZO. platí tyto zásady:

Stanoviště pozorovacích rot musí být prozkoumána za dne; za světlých nocí nebo v přehledném terénu je průzkum možný i v noci, zasazení zvukoměrné roty a měřické roty je možné za soumraku; bude však vyžadovat předběžného průzkumu a více času.

Zasazení pozorovací roty — celé nebo části — je vzhledem na její všestrannou upotřebitelnost ve všech údobích boje žádoucí. Vyhledává a určuje co možná cíle, provádí v určitých případech zastřílení vlastního dělostřelectva, provádí kontrolu střelby, vypomáhá při srovnávací střelbě, pracuje spolu s topografickou četou o budování vlastní sítě nebo o zhušťování sítě pevných bodů geodetických a střežení bojiště.

Při dobrém měřickém podkladě jsou výsledky pozorovací roty vždy přesné.

Nemá-li dobrý měřický podklad k disposici, může nejprve jen střežit bojiště, a to do té doby, dokud měřická rota nedodá podklad. Nutný čas — podle terénu a jsoucího k disposici měřického podkladu — ¾ až 6 hodin.

Zasazení zvukoměrné roty umožňuje zjištění střílejících baterií v souřadnicovém systému zastřílení na palebná postavení aneb jiné na plánu spolehlivě zjištěné cíle.

Až do ukončení měřických prací může zvukoměrná rota pracovat nouzovým způsobem. Tímto způsobem může začít postřelování baterií již za 1½ až 2½ hodiny.

Čas nutný k rozvinutí — podle terénu a vyměřování — 4 až 6 hodin; k zrušení 2—2½ hodiny.

Zvukoměrná rota určuje nepřátelské baterie podle zvuku a řídí zastřílení vlastního dělostřelectva na zjištěné a zaměřené nepřátelské baterie. Zaměřením naslouchatelen přispívá k zhuštění sítě pevných bodů.

Zvukoměrná rota a pozorovací rota se doplňují technicky a takticky. I při zřejmě vysokém umístění na horských hřebenech, které umožňují daleký rozhled, nestačí často zasazení pouhé pozorovací roty. Zasazení obou rot následuje obyčejně za sebou; velmi široké fronty nebo zvláštnosti terénu mohou vyžadovat zasazení vedle sebe.

Po dosažení hotovosti je účelné svěřit zvukoměrné rotě zjišťování nepřátelských baterií, zatím co pozorovací rota provádí zastřílení.

Chybí-li síť pevných bodů nebo musí-li být zhuštěna, vyměří měřická rota co možná v prostoru každého oddílu dva pevné body a vypracuje místní síť pevných bodů. Ty slouží bateriím k dalšímu vyměřování.

Z rozkazu velitele dělostřelectva pro zasazení DZO. se dozví velitel nutné údaje o nepříteli, především o nepřátelském dělostřelectvu, situaci vlastní, sousedů, úmysl velitele a stanoviště velitele dělostřelectva.

Rozkaz pro zasazení DZO. stanoví: úkol DZO., spolupráci s dělostřelectvem, dále po slyšení velitele DZO. údaje o jeho bojovém stanovišti a konečně spojovací plán.

Postavení baterií na střehu, bojové stanoviště oddílu, k nimž náleží, jakož i zadní hranice dělostřelectva je nutno udat.

Pozorovací pásmo nutno udat vždy, když se nekryje s pásmem divise. Dále se musí nařídit, má-li být určité části území nebo určité baterii věnována zvláštní pozornost. Rovněž nutno stanoviti dobu, kdy nutno podávat povětrnostní zprávy.

Balonová rota střeží bojiště v okruhu o poloměru asi 25 km. Může řídit zastřílení a provádět kontrolu palby vlastním dělostřelectvem.

Pozorování balonových rot doplňuje letecký průzkum. Má proti pozorování z letounů tu výhodu, že je časově neomezené a že má telefonní spojení se zemí. Hodí se velmi dobře k rychlému vyřizování nových úkolů a k permanentnímu pozorování. Může pořizovat šikmé snímky terénu. Balon je takticky pohyblivý, rychlostí až 30 km po dobrých cestách. Je lehko zranitelný, vzestupiště mívá 7—8 km za frontou.

Letec a DZO. se doplňují v získávání zpráv o nepřátelském dělostřelectvu navzájem. Během pochodu a při zahajovacím boji je činnost DZO. omezena a až do rozvinutí DZO. je velení odkázáno hlavně na letce a balon.

Po rozvinutí DZO. použije velitel dělostřelectva zpravidla letce jen v případech a v prostorech, kde nemůže DZO. pracovat vůbec nebo jen částečně. Kromě toho může být použito letce ke kontrole zjištění, která byla DZO. označena za nejistá.

Mezi veškerými dělostřeleckými zpravodajskými prostředky (DZO., balon, letec) a všemi dělostřeleckými velitelstvími, kterým je svěřena činnost protibaterijní, musí být stálá vzájemná výměna zpráv. Je účelné svěřit tento úkol dělostřelecké zpravodajské ústředně.

4. Spojení.

SV., t. j. ústředna DZO., umístí se co možná v blízkosti SV. velitele dělostřelectva divise tak, aby byla v okruhu ústředen podřízených rot. Nelze-li umístit ústřednu DZO. v blízkosti velitele dělostřelectva, vyšle DZO. styčného důstojníka.

Spojení mezi pozorovacím oddílem a těžkým (hrubým) dělostřeleckým oddílem určeným k spolupráci má právo přednostní. Staví je spojovací četa pozorovacího oddílu. Spojovací četa je s to kromě vnitřního vedení v oddíle v nejnutnějším případě položit vedení 2 až 3 km dlouhé.

Toto vedení má spojovat:

a) bojové stanoviště: DZO. . . . . těžkého oddílu,

b) vyhodnocovací stanoviště zvukoměrné a pozorovací roty — palebné postavení těžkého (hrubého) oddílu.

Další vybudování spojovací sítě DZO. zařídí velitel dělostřelectva v dohodě s divisním spojovacím oddílem. Jde o spojení k veliteli dělostřelectva, k oddílům pověřeným palbami proti bateriím a palbami dalekými a k oddílům, jejichž úlohy vyžadují zastřílení s pomocí pozorovací roty.

5. Mapy a plány.

Německé dělostřelectvo je opatřeno mapami 1:100.000. DZO. má možnost rozmnožovati mapy 1:25.000. Vybavení dělostřelectva těmito mapami znamená velmi rozhodné zlepšení podkladu pro střelbu. Je tedy důležité, aby velitel dělostřelectva dal včas dělostřeleckému zpravodajskému oddílu rozkaz k pořízení map 1:25.000 a aby byly útvarům ještě před zahájením boje dodány.

Rozkaz pro DZO. musí obsahovat, kolik a které mapy se mají pořídit. Při tom nutno bráti v úvahu též potřebu map pro zasazenou pěchotu a její těžké zbraně, jakož i pro letce.

Pomůckou k provedení tohoto rozkazu je připravena mapa 1:100.000, v které se barevnou tužkou zakreslí jednotlivé listy vyměřování.

Požadovat soutisky několika listů vyměřování není možné.

Není-li možnosti k rozmnožení map v měřítku 1:25.000, je-li však k disposici seznam pevných bodů, rozmnoží se tento seznam a podělí se jím podřízené útvary. Místo toho je možno vydat také střelecké plány obsahu-

jící pevné body. Rozdělovník pro mapy pořízené DZO. bude případ od případu různý. Jako vodítko je v německém předpise HDV. 200/5 uvedeno rozdělení map u divise podle německého předpisu HDV. 200/7, čl. 55:

div. štáb	2 mapy
vel. děl.	1 „
děl. pl. (velit.)	1 „
děl. oddíl (vel.)	1 „
orient. skup.	1 „
pro bat.	3 „
pěší pluk (velit.)	1 „
rota pěch. děl.	3 „
pro kul. roty	4 „
techn. rota	1 „
děl. letec	podle potřeby.

Panoramatické snímky v měřítku 1:25.000 jsou dělostřelectvu velmi dobrou a jistou pomůckou. Pořízení snímků závisí na větrných a povětrnostních poměrech. Doba potřebná k pořízení panoramatických snímků velikosti měřického listu činí 24—48 hodin a je závislá na konfiguraci terénu. Útvary dostanou panoramatické snímky jen tehdy, dá-li se v boji prostor předem určit, povětrnostní poměry pořízení dovolí a velitel dělostřelectva včas přesně prostor označí a pořízení nařídí.

6. Obrana proti činnosti DZO.

Činnost nepřátelských pozorovacích a zvukoměrných rot se ztíží současnou střelbou několika baterií a zasazením „stěhovavých baterií" (Wanderbatterie) nebo střelbou předsunutých děl (Arbeitsgeschütz).

Volba palebných postavení a použití soli (Salzvorlagen) ztěžují činnost nepřátelských pozorovacích rot, balonů a letce, malé náplně při větru od nepřítele a výbuchy střel činnost zvukoměrné roty.

Baterie střílející za svítání nebo za soumraku vydávají se v nebezpečí, že budou zjištěny pozorovací rotou, balonem a letcem.

7. DZO. za pochodu.

Za pochodu daleko od nepřítele bývá DZO. zařaděno v čele motorisovaných útvarů, velitelé u svých jednotek. Kdykoli lze předvídat střetnutí s nepřítelem, je velitel DZO. v stálém styku s velitelem dělostřelectva buď osobně nebo pomocí styčného důstojníka a jednotky DZO. musí být s to, aby se mohly každým okamžikem rozvinout a aby mohly zahájit vlastní činnost.

Přidělit pozorovací roty předvoji k taktickému střežení bývá účelné. Pozorovací rota mnohdy dodá veliteli proudu důležité zprávy. Části pozorovací roty, zařaděné u předvoje, podléhají přímo veliteli předvoje.

8. DZO. v útoku.

Rozkaz k rozvinutí DZO. buď vydán tak brzy, jak je to jen možné. Rozvinutí buď již na počátku provedeno tak, co možná vpředu, aby i během útoku bylo možno zjistit daleko umístěná nepřátelská palebná postavení. Z téhož důvodu nutno si zvolit rozčlenění do šířky. Při tom nutno dbát, aby varovatel nebyl v blízkosti kulometné základny.

Spolupráci dělostřelectva s DZO. nařídí velitel dělostřelectva podle potřeby.

Jestliže velitel dělostřelectva sboru potřebuje k zastřílení pozorovací a zvukoměrnou rotu, je nutno usměrnit toto přidělení rozkazem sboru.

Zprávy získané DZO. jsou dodávány jak velit. divisí, tak i vel. děl. sboru.

Spojení vel. děl. sboru k DZO. vybuduje velitelství sboru.

Účelné je plánovité usměrnění zpravodajské činnosti DZO., balonů a letců a zajistit spolupráci těchto s bateriemi na střehu.

Zjištěné nepřátelské baterie nutno postřelovat za přibližování, i když si vzhledem na velkou vzdálenost vyžádá střelba mnohem větší počet ran než obyčejně (HDV. 200/5, čl. 138).

Velitel nařídí DZO. včas rozmnožení map 1:25.000 v případě útoku na postavení a jejich vydání dělostřelectvu, těžkým zbraním pěchoty event. letci.

Je-li k disposici jen mapa 1:100.000, musí měřická rota vypracovat síť pevných bodů. Rovněž zhotovení fotografického plánu je výhodné.

Plánovitý průzkum nutno vzhledem na nepřítele v postavení provést tak, aby nedošlo k prozrazení pozorovatelen, měřickou skupinou dělostřelectva.

K plánovitému průzkumu musí být DZO. včas rozvinuto a těžiště průzkumu vybaveno zvláštními prostředky (letec, fotografická skupina, balon). Jejich spolupráci s DZO. usměrní velitel dělostřelectva.

Úkol DZO. je přesný průzkum, střežení nepřátelského dělostřelectva, zjištění jeho síly a sestavy. Pro spolupráci s dělostřelectvem musí se snažit zjistit ona místa bojiště, kam lze s pozemním pozorováním nejúčinněji střílet.

Letec musí se snažit zjistit takové baterie, které nestřílejí a z toho důvodu nemohou být DZO. zjištěny.

Pro průzkum a přípravu střelby nutno dát dostatek času, aby baterie a velitelství mohly pracovat na přesném podkladě.

Výsledky průzkumu se shromažďují a vyhodnocují u DZO.

Německý předpis HDV. 200/5, čl. 144 doporučuje pořízení následující tabulky:

Cíl čís.	Popis cíle	Kým nalezen	Zjištění nebo předpokl.	Den čas	Potvrzen		Poznámka
					den čas	kým	
1	4 těžká děla	zvuko-rota	zjištěn			letcem	Cíl stálý. Od . . . . . jen ještě s 1 dělem, nebo umlčen bt. X dne . . . ., . . . ranami.

Při pronásledování musí jednat velitelé samostatně. V tom případě, jakmile baterie pozorovací rotu a měřické skupiny k průzkumu a k zastřelování nepotřebují, následují přemisťující se jednotky a hlásí nadřízenému velitelství dosaženou situaci.

9. DZO. v obraně.

Má-li obrana být úspěšná a znemožnit nepříteli již přibližování, musí být dělostřelecký průzkum včas nařízen. K tomu je účelná spolupráce mezi jednotlivými zpravodajskými prostředky — letec, DZO., balon — naprosto nutná a musí být včas usměrněna.

Výsledky zpravodajské činnosti jsou shromažďovány a zpracovávány ve sběrně zpráv (bojové stanoviště DZO.). Velitel dělostřelectva se stará o rychlou výměnu zpráv se sousedními divisemi.

Sběrna zpráv zakresluje situace do mapy a pořizuje řídicí plán.

O umístění pozorovatelen platí požadavek rozčlenění do hloubky. Nahromadění pozorovatelen a měřických stanovišť nutno zabránit. K řízení paleb rušivých doporučuje německý předpis HDV. 200/5 a T. F. použití části DZO. Pro spojení podle okolností předvídá i použití stálé telefonní sítě poštovní nebo světelných signálů.

DZO. rozvine základnu tak, aby co nejvíce odpovídala předpokládanému nepřátelskému manévru. Jestliže veškeré dělostřelectvo bude nejdříve umístěno za samým hlavním postavením, později se pak rozčlení do hloubky, bude účelné rozvinout DZO. ve dvou sledech.

Rozvinutí musí být takové, aby i při částečném zničení spojení nebo vniknutí nepřítele neochromilo veškerou činnost DZO.

Byla-li zpravodajská činnost při přibližování úspěšná, je jí nutno využít k zjištění palebných postavení a pozorovatelen nepřítele a zamířením důležitých bodů dát vlastnímu dělostřelectvu dobrý střelecký podklad.

10. DZO. v ústupovém boji.

Při ústupovém boji připadá dělostřelectvu důležitá úloha způsobit nepříteli velké ztráty a na vzdálenost co možná největší mu zabraňovat ve volnosti pohybu a uspořádat odpor tak, aby po delší době zjistil, že nešlo o obranu, nýbrž o ústupový boj.

Při tom potřebuje dělostřelectvo daleké pozorování. DZO. se snaží usnadnit úlohu dělostřelectva při palbách dalekých, při palbách proti bateriím, a přispívá tím ke klamání nepřítele, aby měl dojem, že jde o obranu.

Střežením bojiště a dělostřeleckou zpravodajskou činností koná veliteli cenné služby. Části, kterých není nutně potřebí, se odsunou. Nebere-li se použití dělostřelectva v úvahu, DZO. se odsune.

Pozorovací rota může i při ústupu z jednoho obranného postavení na druhé konat dobré služby.

11. DZO. v boji za tmy a mlhy.

Za tmy a mlhy nastává místo pozorované střelby střelba podle plánu a střelba na základě zastřílení provedených za dne nebo za příznivých okolností. Poněvadž ke střelbě podle plánu je potřebí map 1:25.000, musí velitel dělostřelectva včas nařídit DZO. rozmnožení map.

Zpravodajská činnost a zastřelování s pomocí DZO. získávají za tmy na důležitosti.

Střelba s pomocí pozorování z balonů je za příznivých okolností i v noci možná za předpokladu, že již ve dne pozorovatel prostudoval terén a že rozeznání cílů a jejich vztah k význačným bodům v terénu je možný.

12. Doslov.

Výcviku DZO. je v německé armádě věnována značná pozornost a vojenská správa nehledí na výdaje s takovými cvičeními spojené.

Podplukovník něm. arm. Konitzky, velitel DZO. 3, uveřejňuje v článku „Selže v bitvě zvukoměřický průzkum?" (Militär-Wochenblatt č. 42/1938) data o cvičení německého DZO. při ostré střelbě dělostřelectva:

Strana modrá: V úseku sboru o dvou divisích umístěn počet baterií, odpovídající válečnému složení a přiděleny dva DZO.

Strana červená: Velké množství baterií a pěchotních děl (znázorněných výbuškami atd.), jeden DZO., jehož úkolem bylo zjišťování dělostřelectva strany modré.

Úkol červeného DZO. byl, zjistit, zda při střelbě na ostro při soustředění lze ještě zjistit jednotlivé baterie.

Prvního dne dosaženo tohoto výsledku:

44% baterií bylo zjištěno, z toho 35% přesně. 9% s chybou přes 200 m a 56% nezjištěno vůbec.

Při tom nutno brát v úvahu, že personál DZO. po prvé zjišťoval baterie při tak velkém množství a že DZO. divisní střežilo úsek sboru.

Druhého dne během dvou hodin bylo zjištěno 70% baterií, z toho 32% přesně. Při tom nutno brát v úvahu, že velmi rušivě zasahovaly do činnosti zvukoměrné roty nízko létající letouny a bezpečnostní opatření, která měla i nepříznivý vliv na rozvinutí zvukoměrné roty.

Výsledek u strany modré byl prý rovněž uspokojující.

Při obou střelbách během pěti hodin bylo vystříleno:

15.000 ostrých ran různých ráží,
12.000 cvičných nábojek,
21.000 ekrasitových náložek,
1.700 výbušek a
135.000 pěchotních ran.

Podle získaných výsledků soudí pplk. Konitzky, že výsledky činnosti německého DZO. i v bitvách při použití značného počtu dělostřelectva budou uspokojivé, ba lepší, než se všeobecně soudí.

Štábní kapitán děl. Karel Kroc:

Bojové chemické látky jízdního dělostřelectva.

Navazuji na článek npor. děl. Oldřicha Nového ve Vojenských rozhledech, ročník XIX, čís. 7—8 s nadpisem „Bojové chemické látky jízdního dělostřelectva".

Je chvály hodno, že důstojníci trupy začínají ventilovat otázku ochrany proti BCHL. Každé navrhované řešení je vítáno, tím více, že se tak děje na podkladě praktických zkoušek, prováděných u trupy, mužstvem ne speciálně vycvičeným v chemické službě, čímž lze získat naprosto neskreslený obraz, jak to bude vypadat ve skutečnosti.